

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Pedagogisk delaktighet som en del av verksamhets- kulturen i småbarnspedagogiken

4/5, Personalens roll i att främja – eller förhindra –
delaktigheten i småbarnspedagogiken

Elina Kataja och Utbildningsstyrelsen

Personalens roll i pedagogisk delaktighet

- Utgångspunkten är att vuxna hänförs av barnen, deras handlingar och idéer, och tar dem till sig
- Aktiv närvaro, medvetenhet om målen för pedagogiken och verksamheten, och tillsammans med barnen skapa den gemensamma verksamheten och berika den
- Iaktta barnens intressen och utgå från dem
- Mångsidig verksamhet och att ge möjligheter att bekanta sig med olika aktiviteter genom att anknyta dem till barnens egna erfarenheter
 - Hur möjliggör vi att intresse och tankar väcks hos barnen och att de blir ivriga?
- Personalens roll som nyfiken låter sig förundras
- En stark medvetenhet om de lagar och handlingar som reglerar vår verksamhet, och de värderingar och pedagogiska mål som de bygger på
- Att kritiskt utvärdera och utveckla den egna verksamheten och hela teamets verksamhet
 - Hur kan vi med våra val och lösningar kontinuerligt stödja möjligheterna att utveckla den egna tankeförmågan och färdigheterna att växa som människa?
 - Att analysera situationer i vardagen ur ett bredare perspektiv, så som empatiska handlingar (mm. Nurhonen 2017)

Projekt med parkeringshus

”För oss är det viktigt att varje barn mångsidigt prövar på olika aktiviteter för att hitta nya intressen och sätt att uttrycka sig själv, men istället för tvång vill vi utgå från barnens egna intresseområden. Lek med bilar var en bestående favoritlek i vår grupp. Istället för att vi skulle ha lagt bilarna överst i skåpet för att barnen skulle välja något annat, började vi tillsammans fundera på nya element kring leken. I gruppen föddes ett projekt med parkeringshus, där barnen planerade egna parkeringshus och byggde dem av träklossar som de sågade, hamrade, limmade och målade. Det här gav ny glöd för leken och på samma gång fick verksamheten nya innehåll genom att man utgick från barnens intressen.”

(Personalens berättelse)

Bilkonst

”De största insikterna om vad det betyder att utgå från barnens upplevelsevärld i verksamheten fick vi genom ett konstprojekt med bilar. Pojkarna i gruppen byggde backar av kuddar och var besvikna över att de inte funkade som de hade tänkt sig. Jag gick med i diskussionen, och snabbt hade vi gått från ett problem till att söka lösningar, och vi gick igenom pysselhyllan för att hitta material för en bilbana. I flera dagar var leken med bilar en kreativ blandning av pyssel och lek där barnen ibland lekte och ibland fortsatte bygga på bilbanan, då någon del inte fungerade som den skulle. Genom små idéer från de vuxna fortsatte projektet med olika kreativa aktiviteter, till exempel målade man med bilar och till slut målades också bilarna. Vi kombinerade de här pojkarnas intresse för bilar med många olika tekniker och metoder för konst, och det bästa var förutom barnens iver och engagemang även att många tekniker var sådana som barnen blev ivriga på att använda också senare för att förverkliga sina egna idéer.”

(Personalens berättelse)

Vad leker ni här?

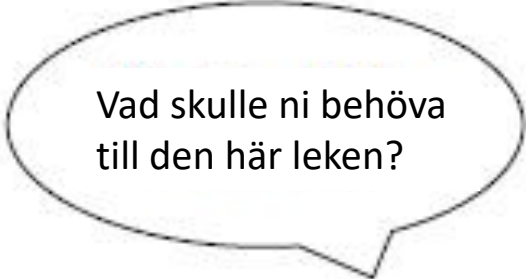
Måste vi?

Nu bort från klädhyllan,
sångstunden börjar.

Hurtigt nu, i morgon
leker vi sen.

Vad leker ni här?

Lekens värld är nyckeln till delaktighet

”Att delta i lekens värld är centralt för delaktigheten. Om man inte är delaktig i leken kan man inte få fast i barnens tankar. Då kan man inte heller förenhetliga verksamheten, utan man behöver tillämpa ett traditionellt tankesätt där verksamhetens innehåll utgår från de vuxnas idéer istället för sådant som är närvarande i barnens värld. Man behöver vara med i leken för att kunna skapa en ny verksamhetskultur.”

(Personalens berättelse)

Måste vi sätta på regnbyxorna?

”På frågan ”Måste vi sätta på regnbyxorna?” svarade jag idag ”Ja, om du vill leka i vattnet.” Endast några ville det. Det slutade med att vi med de övriga barnen fick komma in igen och klä på regnbyxorna, eftersom de ändå ville leka i vattnet. Jag tror att fler av dem väljer att klä på regnbyxorna på måndagen, om det ännu finns vattenpölar och lera. Poängen är att det är barnets eget val och barnet känner att hen själv får bestämma och om hen väljer regnbyxor kan hen också leka i leran. Världen behöver människor som lär sig tänka på följderna av sina egna handlingar.

Och nej, jag skulle inte ha orkat springa in och ut för att klä på regnbyxor, men man borde alltid tänka på situationerna utifrån vilken betydelse också små saker kan ha för barnets lärande och liv, inte bara utifrån vad som är enklast just nu.”

(Personalens berättelse)

Lev i nuet, i kreativitetens centrum

”Vi har världens intressantaste arbete, möjligheter att vara i kärnan av kreativiteten och tillsammans med barnen bli inspirerade av allt intressant i den här världen. Fånga stunden. Den är allt vi har. Närvaro i stunden och att se möjligheterna och härligheten i den.”

(Personalens berättelse)

Med sikte mot pedagogisk delaktighet

Frågor att fundera på för pedagogerna, teamen och hela arbetsgemenskapen

- Fundera en stund på dig själv och på teamet. Vilka är dina och teamets styrkor i kommunikationen med barnen?
- Välj en situation i ert team, där personalens agerande hindrar barnens delaktighet. Hurdana åtgärder kunde ni vidta för att möjliggöra barnens delaktighet? Vad behöver göras till exempel gällande verksamhetens strukturer, innehåll och personalens agerande?

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Inspirerande insikter på den gemensamma resan mot ökad delaktighet!

Elina Kataja och Utbildningsstyrelsen

